

ЗБОРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ДОВІРИ

Державний університет «Житомирська політехніка»

Анотація. Досліджено місце зборів у формуванні податкової довіри в умовах реформування Податкової системи

Ключові слова: податки, податкова довіра, тіньова економіка

Fees as a tool for formation of tax trust

Abstract: The place of meetings in the formation of tax confidence in the conditions of reforming the Tax System is investigated

Keywords: taxes, tax confidence, shadow economy.

Сфера податкових відносин залишається в центрі уваги урядів України останніх років, прийняті податкові зміни торкнулися як кількості податків так і їх адміністрування, податковий рейтинг країни зазнав суттєвих змін в 2014-2021 роках.

Зменшення кількості обов'язкових платежів, зміна ставки єдиного соціального внеску знизило податковий тягар на суб'єктів господарювання практично усіх сфер, змінилися ставки та межі застосування єдиного податку в 2020 році, електронне подання звітності та діджиталізація податкової сфери зменшило витрати часу як підприємців так і бухгалтерів при обрахунку та складання податкової звітності.

Однак, виклики останніх років – військові дії, падіння ВВП та поширення корона вірусу суттєво загострили вже традиційну для національних податкових відносин проблему або дилему еквівалентності в відносинах між державою та платниками податків.

Військові дії на Сході, ситуація з корона вірусом стали чорними лебедями не лише для армії та медичної галузі, але торкнулися і освіти у питанні неготовності останньої в інформаційному забезпеченні різних форм навчання.

Армія, освіта та медицина для кожної країни формують базис безпеки, незалежності, суверенності та відповідно вимагають оптимального фінансування і як правило знаходять законодавче закріплення у відповідних статтях конституцій країн світу. Через бюджетно-податкову політику здійснюється вплив на доходи та витрати держави, а податки виступають в більшості випадків чи не є єдиними дієвим інструментом забезпечення фінансування державних та суспільних потреб.

Податки традиційно сприймаються платниками як інструмент несправедливості, здійснюється апелювання до принципу *laissez-faire*, мінімізації впливу держави на діяльність господарюючих суб'єктів і як наслідок боротьби держави як економічного суб'єкту та бізнесу, домогосподарств маємо 40 % рівень тіньової економіки та одночасне покращення міжнародних рейтингів держави у сфері сплати податків та здійснення бізнесу.

Відтак виникає складна проблема одночасного узгодження декількох завдань, зокрема:

1. Посилення фінансування соціально значимих сфер;
2. Зниження рівня тіньової економіки та підвищення податкової довіри;
3. Покращення іміджу держави в податковій сфері для залучення іноземних інвестиційних ресурсів.

Протягом реформування національної податкової системи мали місце широкий спектр фіскальних експериментів, які мали різні наслідки для виконання основних функцій податків. Застосування соціальних зборів, гербового, збору з власників собак, понижуючих коефіцієнтів для амортизаційних відрахувань, збору з гастрольних заходів, ринкового та інших мали на меті насамперед збільшення податкових надходжень у бюджети відповідних рівнів через оподаткування широкого кола об'єктів оподаткування поряд з доходами, прибутками, майном.

Однак застосування подібних зборів показало їх економічну та фактично і фіскальну неефективність, хоча однією з переваг саме збору – є цільове направлення та точковість у виборі окремого об'єкту оподаткування у відповідного суб'єкта господарювання, забезпечення еквівалентного обміну між державою та платниками через максимальну податкову довіру у платників податків відносно напрямів використання зібраних фінансових ресурсів.

Маємо і позитивні приклади, зокрема відносно дієвості використання військового збору, який сплачується від доходів громадян останні 5 років і направляється на фінансування національного війська.

Особливої уваги заслуговують соціальні збори або внески, які покликані відобразити еквівалентний обмін між платниками і державою, хоча і з певним лагом і об'єднуються в єдиний соціальний внесок або збір в 22 %, та включає:

- Збір до пенсійного фонду
- Збір до фонду зайнятості
- Збір до фонду від нещасного випадку на виробництві
- Збір до фонду від тимчасової втрати працездатності.

Саме цей збір (внесок) підпадав під критику бізнесу протягом тривалого часу, має забезпечувати еквівалентність між державою та платниками та бути інструментом забезпечення податкової довіри.

Світовий досвід показує, що саме цільову збори необхідно застосовувати в питанні максимального забезпечення основних податкових принципів, зменшення тіньової економіки через прозорість та еквівалентність взаємовідносин. Єдиний соціальний внесок потребує доповнення медичною складовою з огляду на ситуацію з вірусами 2020-2021 років, що потенційно вимушено збільшить внесок але сформує базис довіри платників до фондів соціального страхування та держави.

Юрківський Олександр Йосипович, кандидат економічних наук, доцент кафедри цифрової економіки та міжнародних економічних відносин, ДУ «Житомирська політехніка», Житомир, e-mail : yurkivsky@gmail.com

Yurkivsky Alexander Y. – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Digital Economics and International Economic Relations, Zhytomyr Polytechnic, e-mail: yurkivsky@gmail.com